

Nieschulz, Otto Christian Henry. *Protozoöloog-entomoloog, conservator aan de Veeartsenijkundige Hogeschool/Faculteit der Veeartsenijkunde*

Geboren op 21 maart 1899 te Altona, Duitsland. Na ontslag per 5 mei 1945 uitgeweken naar Duitsland en aldaar overleden (datum onbekend).. Huwde Elisabeth Hirsch, 1922.

OPLEIDING

Studeerde zoölogie aan de universiteit van Hamburg. Reeds als student werkzaam op het "Institut für Schiffs- und Tropenkrankheiten" in Hamburg, alwaar hij onderzoek deed naar Trypanosomen bij in het wild levende vogels (o.a. op Helgoland) en bij dierentuindieren.

LOOPBAAN

Hij werd op jeugdige leeftijd in 1921 als conservator bij het Instituut voor Parasitaire- en Infectieziekten benoemd. Tussen 1924 en 1928 was hij als parasitoloog verbonden aan het Veeartsenijkundig Instituut in Buitenzorg (Nederlands Oost-Indië). In 1931 en 1933 was hij werkzaam aan het Veterinair Instituut in Onderstepoort (Zuid-Afrika).

In 1936 werd hij door Adolf Hitler tot persoonlijk hoogleraar benoemd. Onder druk van de Duitse bezetter werd de Faculteit gedwongen Nieschulz in 1942 tot "Buitengewoon hoogleraar tropische veterinaire entomologie en protozoölogie" te benoemen.

Op 13 september 1944 deelde een van zijn medewerkers (Keidel) in een heel kort briefje mee dat Nieschulz tijdelijk in militaire dienst was getreden. Zijn activiteiten bestonden uit het toezicht houden op het aanleggen van verdediginglinies aan de Nederlands-Duitse grens en de Hollandse IJssel. Vlak voor de Duitse capitulatie vluchtte hij naar Duitsland.

Bij besluit van 8 maart 1946 werd hij met ingang van 5 mei 1945 oneervol ontslagen op grond van zijn nazistische gezindheid en zijn gedrag tijdens de Duitse bezetting. Tot een veroordeling is het nooit gekomen. Wel is hij nog een poosje als krijgsgevangene in Duitsland geïnterneerd geweest maar daarna uit het gezicht verdwenen.

VERDIENSTEN

De leeropdracht van Nieschulz besloeg het vakgebied van de veterinaire protozoölogie en entomologie. Op beide vakgebieden zij er van hem in totaal 145 publicaties verschenen.

Tijdens de eerste jaren van zijn wetenschappelijke carrière hield hij zich voornamelijk bezig met het voorkomen van protozoa, waaronder coccidiën, bij dieren. Een promovendus van de Blicck, directeur van het Instituut waar Nieschulz werkzaam was, vond bij ratten een nieuwe coccidiënsoort en noemde die *Eimeria nieschulzi* (Dieben, 1924).

De meeste wetenschappelijke aandacht van Nieschulz ging uit naar de rol van insecten bij de overbrenging van micro-organismen en een aantal van zijn publicaties heeft tot op de huidige dag hun relevantie niet verloren.

Tijdens zijn verblijf aan het Veeartsenijkundig Instituut in Buitenzorg was zijn voornaamste werk het bestuderen van de overbrenging van surra, een door *Trypanosoma evansi* veroorzaakte ziekte bij o.a. paarden, buffels en runderen. Hij toonde aan dat verschillende insecten, met als belangrijkste verschillende soorten van de Tabanidae, verantwoordelijk waren voor de mechanische overbrenging van *T. evansi*. Naast de kwalitatieve aspecten van de epidemiologie van surra, introduceerde hij ook eenvoudige kwantitatieve parameters, zoals de duur van besmettelijkheid van de insecten en de relatie tussen deze tijdsduur en het aantal vliegen dat nodig was om de Trypanosomen van dier naar dier over te brengen.

Behalve bij surra deed hij ook soortgelijke proeven met anthrax, haemorrhagische septicaemie, vogelpokken, boutvuur, para-boutvuur en hoenderpest zowel in Nederland als in Nederlands Oost-Indië. Zeker voor de tropen is de mechanische overbrenging door insecten van anthrax, haemorrhagische septicaemie en vogelpokken van groot belang.

Tijdens zijn verblijf in Zuid Afrika deed hij, tezamen met onderzoekers verbonden aan het

Veterinair Instituut te Onderstepoort, onderzoek naar de overbrenging van paardenpest en "blue tongue".

Naast de aspecten van de veterinaire entomologie hield hij zich, zij het in veel mindere mate, ook nog bezig met de invloed van de milt op trypanosomen-infecties, bestudeerde hij *T. veinnei* uit Suriname en beschreef hij Bartonella-infecties bij het rund.

ONDERSCHIEDINGEN

Nieschulz zal het persoonlijk hoogleraarschap uit handen van Adolf Hitler ongetwijfeld als een onderscheiding gevoeld hebben. De faculteit heeft dit nooit als zodanig erkend.

PUBLICATIES

Chronologische lijst in: *Publikaties en dissertaties (...) Veeartsenijkundige Hoogeschool / Faculteit der Diergeneeskunde 1921-1971*. Utrecht, 1981. p. 92-101, 103-114, 116-121.

(D. Zwart)